

ПОНЯТИЕ ЗА МЕДИАЦИЯ

Проф. дпн Татяна Дронзина

КРАТЪК ПРЕГЛЕД НА НАШИЯ РАЗГОВОР

- Що е медиация
- Какво медиацията не е
- Академични и институционални определения
- Предимства на медиацията в сравнение със съдебното решение на конфликти
- Ситуации в които медиацията е приложима.

МЕДИАЦИЯТА НЕ Е ТЕРАПИЯ

- Медиацията не е терапия. Медиаторът работи със здрави хора, които отговарят за своите постъпки и поведение.
- Медиаторът не е обучен да работи с вътрешно личностни конфликти, той не може да предостави на клиента си психологическа помощ
- и медиацията, и терапията обръщат внимание на чувствата, но терапията ги слага в центъра на своята работа, докато медиацията не прави това.
- Целта на медиацията е да намери съвместно взаимноизгодно решение на проблема, а не да предложи изцеление на душевните травми.

ТАБЛИЦА 1

МЕДИАЦИЯ	ТЕРАПИЯ
Междупersonностни, междугрупови конфликти .	Вътрешно личностни конфликти .
Въвлечени са всички участници в конфликта	Като правило, се работи с едно лице, но понякога е възможна и групова терапия.
Разглеждат се различни причини на конфликта с намерението той да бъде разрешен	Конфликтът се разглежда като индикатор за съществуването на по-дълбоки личностни проблеми
Целта е да се разреши конкретният проблем	Целта е разрешението на по-дълбоки личностни проблеми.

МЕДИАЦИЯТА НЕ Е КОНСУЛТАЦИЯ, ПРЕГОВОРИ, ПОМИРЕНИЕ ИЛИ АРБИТРАЖ

- Медиацията не е консултация. Медиаторът не може да дава на клиентите си съвети или да ги консултира как да постъпят в определена ситуация.
- Медиацията предполага умения да се водят преговори, но не се свежда към преговорите. Една от задачите на медиатора е да установи диалог между страните, но той самият не участва в преговорите между тях, той има други нагласи и култура.
- Медиацията не е примирение. Примирението почива на други ценности, и освен това, медиаторът не може да изиграе ролята на помирител защото по определение, помирителят не е длъжен да бъде неутрален, а медиаторът е длъжен.
- Медиацията се отличава от арбитража както процедурно, така и по своите цели.

ОПРЕДЕЛЕНИЯ ЗА МЕДИАЦИЯТА

- Посредничеството е неформален процес за уреждане на конфликти, който се осъществява от трета страна, наричана медиатор. Целта е двете страни да бъдат събрани заедно, за да изяснят неразбирателствата си, да работят върху интересите си и да постигнат разрешаване.
<http://biztaxlaw.about.com/od/glossarym/g/mediation.htm>

ОПРЕДЕЛЕНИЯ...

- Посредничество е използването на независима, безпристрастна и уважавана трета страна (наричана медиатор или помирител) при уреждане на диспути, вместо арбитраж или съдебно разрешение. За разлика от арбитража, медиаторът няма никаква законова власт да наложи приемането на взетите от него решения, а разчита на убеждаването и постигането на споразумение. Често процесът се нарича помирение.
<http://www.businessdictionary.com/definition/mediation.html>

ОПРЕДЕЛЕНИЯ....

- Посредничеството е начин, по който страните могат да разрешат техния диспут без да прибегват до съд. При посредничеството, неутралната трета страна (медиаторът) се среща със страните, за да им помогне да намерят взаимно приемливо решение. За разлика от съдията или арбитъра, медиаторът няма власт да налага решения – то йпо-скоро улеснява комуникацията между страните и им помага да развият и да тестват възможните решения. Никакви формални правила за доказателства и никакви формални процедури не ограничават посредничеството. Медиаторът и страните обикновено се договарят за неформалните правила, по които ще процедурат.
<http://www.nolo.com/dictionary/mediation-term.html>

ОПРЕДЕЛЕНИЯ...

- Посредничеството е доброволна форма на разрешаване на диспути, предназначена да помогне на страните да постигнат свои собствени взаимно приемливи решения. Медиаторите работят заедно със страните за да идентифицират интересите, които определят исканията на всяка страна и за да изследват възможните решения. По-специално, медиаторите улесняват движението на страните от позициите към интересите, от интересите към опциите, от опциите към решенията. Медиаторите нямат власт да вземат решения за страните, въпреки че те могат да ги насочват, като им помагат да идентифицират опциите и алтернативите. Harvard University Program on Negotiation. 2003. Mediation Handbook.

http://law.ubalt.edu/downloads/law_downloads/MediationPrimer%20HandbookMay2003.pdf

ОПРЕДЕЛЕНИЯ

- Посредничеството е базирана на процес процедура за управление на конфликти, при която неутрална трета страна се опитва да възстанови комуникацията между страните, подчертавайки вредите, нанесени от конфликта, с намерението да се намери решение което носи най-голямото възможно удовлетворение на въвлечените в него. Sebastina, John. 1997. The intercultural mediation Project: the Blere experience. Berghof reserch center <http://www.berghof-conflictresearch.org/documents/publications/boc15e.pdf>

ОПРЕДЕЛЕНИЯ...

- „Медиацията е процес, чрез който безпристрастна трета страна помага на две или повече спорещи страни да разрешат определен конфликт. Именно страните, а не медиаторът, определят условията на всяко достигнато съглашение. Медиацията обикновено е съсредоточена на бъдещето, а не на миналото“
- UK Mediation

ОПРЕДЕЛЕНИЯ...

- За разлика от съдебното решаване на конфликти, арбитража или преговорите, които могат да се охарактеризират като двойствени ситуации, медиацията е триъгълник. Тя непременно предполага съществуването на трето лица, независимо от пратогонистите и антагонистите. Посредникът няма власт. Той трябва да уважава свободата

ОПРЕДЕЛЕНИЯ

- Медиацията – това е вмешателство в диспуа на трета страна, която е приемлива за всички. Третата страна е неутрална, няма право да приема решения, и има желание да помогне на страните да достигнат взаимно приемливо решение .

ОПРЕДЕЛЕНИЯ...

- Медиацията е алтернатива на насилието и съдебното решаване на конфликти, която се отличава от консултациите, преговорите и арбитража. Това е процес, при който страните, оказали се в конфликта, с помощта на трета страна, формулират въпросите, които след това съвместно ще решават. Те правят договор, който отчита техните потребности. На свой ред договорот води до ограничаване на конфликта чрез управление и разрешение

ОПРЕДЕЛЕНИЯ

- медиацията е процес, в който страните в конфликта общуват с помощта и ръководството на неутрален медиатор, с намерението да сложат край на конфликта. Медиаторът не може да приема решение вместо страните, той може да ги направлява така, че да достигнат взаимно изгодно съгласие

ОПРЕДЕЛЕНИЯ...

- Медиаторът се опитва да помогне на хората да водят преговори по един по-ефективен начин, отколкото ако биха го правили сами. Той помага да се намери решение, което е по-изгодно от конфликта, да се намери точката на общия интерес, която създава основи за творческо, но реалистично разрешаване на конфликта.

ОПРЕДЕЛЕНИЯ....

- Кастия-Ла манча в Испания : „медиацията е интервенция, която е доброволно поискана от страните в конфликта. Медиаторът трябва да бъде неутрален, безпристрастен професионалист, осигуряващ ориентацията, съветите и поддръжката търсенето на съглашение, което да сложи край на конфликта.“

ОПРЕДЕЛЕНИЯ...

- Валенсия: „медиацията е доброволна процедура, която се стреми към извънсъдебно решаване на конфликта. Тя се осъществява от медиатор или медиатори професионалисти, които действат неутрално и безпристрастно и нямат правото да приемат решения вместо страните. Медиаторът само им помага да се комуникират и да достигнат общо споразумение

ОПРЕДЕЛЕНИЯ...

- Медиацията, това е метод на разрешаване на конфликти, който се характеризира с намеса от трета страна, осъществена или по покана, или по собствена инициатива, или по препоръка на съда

ХАРАКТЕРИСТИКИ НА МЕДИАТИВНИЯ ПРОЦЕС

- Позитивна концепция за конфликта
- Използване на диалога – като конструктивен отговор на агресията, избягването и подчинението
- Сътрудничество.
- Развитие на способността за саморегулация и самоконтрол. Това ни помага да приемаме независими решения, отчитайки особеностите на социалната среда, в която живеем.
- Демократично участие, което подчертава важността на мненията, чувствата, жаленията и необходимостите на всички участници в процеса.
- Взаимно разбиране и емпатия.
- Активно участие на страните.

ПРЕДИМСТВА НА МЕДИАЦИЯТА В СРАВНЕНИЕ СЪС СЪДЕБНОТО РАЗРЕШАВАНЕ НА КОНФИКТИ

ЦЕНА

- Съдебното разрешение е скъпо удоволствие.
- Понякога разходите по делото превишават стойността на придобитото благо.
- Освен това, съдебното решаване продължава твърде дълго. Затова то е оправдано за големите корпорации, които разполагат с огромни ресурси.
- Цената на медиацията е много по-ниска- и за въвлечените страни, и за държавата.

СЪКРАЩАВАНЕ НА СРОКА НА РЕШЕНИЕТО

- Медиацията съкращава времето на разрешението на конфликта. Съдебното търсене може да продължи различно време, понякога години, друг път – десетилетия. Колкото повече време минава, толкова повече намалява шанса да бъде установена истината. Медиаторът може да реши случая за по-малко от седмица – понякога за един или за половин ден, в зависимост от характера на спора.

МЕДИАЦИЯТА ПЕСТИ ВРЕМЕ

- Съдът отвлича хората от непосредствената работа. Взаимодействието с адвоката, посещенията в неговия офис, подготовката за процеса – всичко това изисква много време. Медиацията, особено ако е осъществена в началото на спора, освобождава човека от непродуктивни задължения, и му позволява да се занимава със специфичните си дейности.

ПО-НИСКА ЕМОЦИОНАЛНА ЦЕНА

- Съдебното разрешаване на спорове възбужда много емоции. Самият процес е достатъчно стресов. Човек прекарва много безсънни нощи в размисъл за това, какво трябва да каже, как да се държи, как ще завърши всичко. Медиацията в значителна степен е в състояние да ограничи стреса

КОГА МОЖЕ ДА БЪДЕ НАРУШЕНА КОНФИДЕНЦИАЛНОСТТА?

- Това става когато:
 - ● Се изисква от закона.
 - ● Един или друг участник се стреми да използва медиацията като прикритие за извършване на престъпление или когато съществува заплахата от нанасяне на телесни повреди
 - ● Съществува нужда да се докаже или опровергае жестоко отношение, особено към деца, или експлоатация
 - ● При наличието на жалба срещу медиатора за непрофесионално или не етично поведение.

КРЕАТИВНИ РЕШЕНИЯ

- Съдът трябва да взема решения на основа на представените доказателства. Ако той наруши това правило то присъдата ще бъде отменена на апелативна инстанция. По такъв начин съдията няма право на творческо решение. Той не може и да разширява писъка на възможните решения. Той може само да се придържа към буквата на закона. При медиацията, напротив са възможни креативните решения. Страните в конфликта могат да разглеждат всички възможни решения, в това число и такива, които един съдия не би могъл даже да обсъжда.

ВЪЗМОЖНОСТ ДА СЕ ИЗРАЗЯТ СОБСТВЕНИТЕ ЕМОЦИИ И ГЛЕДНИ ТОЧКИ

- Изходът от един съдебен процес е непредвидим. Затова никой никога не може да бъде сигурен, че ще спечели и колко точно ще спечели – или загуби. Няма никаква гаранция, че съдът ще се добере до истината. Даже това да се случи, то не води задължително към разрешаване на проблема. За разлика от съдията, медиаторът не приема решения вместо страните.

ЕКСПЕРТНОСТ

- Съдиите могат да бъдат отлични юристи-професионалисти, но не винаги са експерти в областта на дадения спор. Освен това, клиентът не може да си избира съдията. При медиацията това е възможно – страните в конфликта могат да се възползват от възможността само да си изберат медиатора. Те могат да намерят такъв човек който е специалист в дадена сфера.

ПЕЧАЛБА-ЗАГУБА

- При съдебното разрешаване на конфликта винаги има победители и победени. Понякога всички губят, доколкото никой не е доволен от съда. При медиацията поразумението се сключва само в случай, че всички са съгласни. С други думи, има само победители.

ЗАПАЗВАНЕ НА ОТНОШЕНИЯТА

- След съдебния процес хората рядко остават приятели. Практически, няма случаи, в които те, след процеса, да укрепят отношенията си. Взаимните чувства по-скоро се изразяват с фразата: Слава богу, че всичко свърши! Не искам повече да го виждам!
- Медиацията, на свой ред, не прави от хората врагове; тя им дава възможност да поговорят за своите минали грешки, да ги оставят зад гърба си и да помислят дали е възможно бъдещо сътрудничество. Даже ако отношението не може да се възстанови, то може успешно да се трансформира. Например, ако брачните отношения между бивши съпрузи се прекратяват, то те могат да се превърнат в добри отношения между добри родители.

КОНТРОЛ НАД ПРОЦЕСА

- Страните в спора нямат никакъв контрол над съдебния процес. Той се определя единствено от нормите на закона. В съда човек не може да избира как и какво да прави – той трябва да се подчинява на правилата. При медиацията именно страните решават какво да правят и по какъв начин – медиаторът само им помага да структурират процеса и съдейства за осъществяването на ефективна комуникация. Контролът обаче, остава в ръцете на клиентите.

ПРИЕМЛИВ РЕЗУЛТАТ

- Съдебното разрешаване на конфликта е насочено към достигането на справедливост – такава, каквато я разбира закона. Медиацията също е насочена към постигането на справедливост – но такава каквато я разбират страните. При медиацията страните, а не съдът установява стандартите за справедливост.

БЪДЕЩИ КОНФЛИКТИ

- Съдебното разрешение на конфликти е насочено към разрешаване на конкретния случай, а не към бъдещото развитие на отношенията. Медиацията се стреми не само към решаването на отделен случай, но и към това, да научи хората как да се държат в ситуации на бъдещи конфликти.

РЕШЕНИЯТА СЕ ВЗЕМАТ СВОБОДНО

- Всяко съдебно решение, даже когато е законосъобразно, е натрапено – в този смисъл, че не е взето от участниците в конфликта. Човешката менталност така е устроена, че никой от нас не обича да му натрапват. Заедно с усещането, че са ни натрапили нещо, което не е наше, се появява и нашето желание да се съпротивляваме. При медиацията няма натрапено решение, доколкото последното се взема от страните.

ИНФОРМАЦИЯ

- Медиацията може да бъде прекрасен шанс за получаване на допълнителна информация за другата страна.
- Това може да допринесе за решаването на конфликта, тъй като помага да се разберат най-дълбоките основания за поведението на другата страна.
- Необходимостта да получаваме, но също така и да предоставяме информация ни открива нови възможности за самоизразяване, то може да ни освободи от чувството за минала вина, гнева или страха, с които са пропити нашите взаимоотношения.

КОГА МЕДИАЦИЯТА Е НЕПРИЛОЖИМА?

- ● когато на клиента му е по-изгодно съдебното решение. Това може да е така по политически съображения, или поради изключително деликатния характер на проблема, което води до това, че нито една страна не желае да пристъпи към доброволното му уреждане
- ● когато страните в спора или техните адвокати са в състояние да уредят спора сами. Тогава необходимостта да се заплаща услугата на трета страна отпада от само себе си.
- ● Когато съществува заплаха от прилагане на насилие – въпреки че някои медиатори са обучени специално да работят в конфликти с висока вероятност от избухване на насилие.
- ● Не подлежат на медиация случаите, в които една страна отсъства и никой не е упълномощен да я представлява.

КОГА МЕДИАЦИЯТА НЕ Е ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА?

- Когато някоя или всички страни по свои собствени съображения не желаят да се обърнат към медиатор.
- Когато една от страните няма компетенции са води преговори. Ако медиаторът се увери в това в процеса на медиация, то той е длъжен да прекрати процеса. Присъствието на адвокат също не решава въпроса, тъй като самият адвокат трябва да си даде отговор дали неговият клиент разбира в достатъчна степен за какво става дума.
- Когато една от страните използва медиацията за отлагане на съдебното решение
- Когато една или всички страни се стремят към установяването на прецедент. Прецедентът се установява само от съдебната практика, но не и от медиативната.
- Когато една страна се стреми към публично утвърждаване на своята правота
- Когато нечия репутация е поставена под съмнение и е налице желание доброто желание тя да бъде изчистена

МЕДИАЦИЯТА МЕЖДУ АГРЕСОР И ЖЕРТВА?

- В продължение на много години се смяташе, че при тежки престъпления медиацията е недопустима.
- Обаче опитите в тази насока, направени най-напред в Канада през 1977 г, а после и в США показаха, че тя може да бъде прилагана и там.
- Тя е позитивна стъпка, доколкото дава възможност на жертвите да се освободят от страха и по някои данни, снижава рецидивизма. Даже при такива тежки престъпления като убийството, изнасилването, инцеста или грабежа, медиацията може да бъде прилагана.
- Естествено, нужна е предварителна оценка на случая, а също така и специални компетенции на медиатора. Посредничеството между закононарушителя и потърпевшия може да помогне на жертвата да се върне към своя нормален живот, а на агресора – да разбере истинските страдания, които е причинил.